Hamar

grønn guide

Naturopplevelser i Hamar

Du sitter nå med Grønn Guide for Hamar i hånda.

Denne guiden beskriver bynære aktiviteter og turer for alle. Hamar kommune har mange spennende områder som det er verdt å ta seg en tur til. Enten du er turist i byen, nyinnflytter eller har bodd her i mange år, håper vi at denne guiden kan gi deg inspirasjon til å oppleve enda mer av det Hamar kommune har å by på. I denne guiden er det i hovedsak tatt med områder som er i grei gå/sykkel-avstand fra Hamar sentrum.

Guiden er delt inn i turer, tematurer, parker/lekeplasser og fiskeplasser. Bakerst i guiden vil du også finne opplysninger om Hamar naturskole og Naturens hus.

Bålplass | Rullestol | Barnevogn | Badeplass | Gapahuk | Lekeplass | Utsiktspunkt | Kulturminne

Turer:

s 4 Kart
s 6 Furuberget: Bygdeborgen og Bergstien
s 8 Klukhagan
s 9 Geitryggen
s 10 Martodden
s 11 Ankerskogen
s 12 Finsalbekken
s 13 Gravfeltet på Vidarshov
s 14 Koigen

Tematurer:

s 15 Fossiljakt på Storhamarstranda
s 16 Fuglesafari rundt Åkersvika og Elvsholmen
s 17 Sporjakt i Furuberget
s 18 Beversafari i Flagstadelva
s 19 Gjeddefiske i Åkersvika

Aktiviteter:

s 20 Parker og lekeplasser
s 22 Fiskeplasser
s 24 Bål- og grillplasser
s 25 Informasjon
s 26 Hamar Naturskole
s 27 Naturens Hus

innhold

Kart over alle turer

Turer:
1. Furuberget
2. Klukhagan
3. Geitryggen
4. Martodden
5. Ankerskogen
6. Finsalbekken
7. Gravfeltet på Vidarshov
8. Koigen

Tematurer:
1. Fossiljakt på Storhamarstranda
2. Fuglesafari rundt Åkersvika og Elvsholmen
3. Sporjakt i Furuberget
4. Beversafari i Flagstadelva
5. Gjeddefiske i Åkersvika

Parker/lekeplasser:
1. Disen
2. Hedmarksgata
3. Strandgateparken
4. Maths Pedersensgate
5. Hamar park

Fiskeplasser
1. Åkersvika ved Vikingskipet
2. Veslemjøsa
3. Naturskolens gapahuk

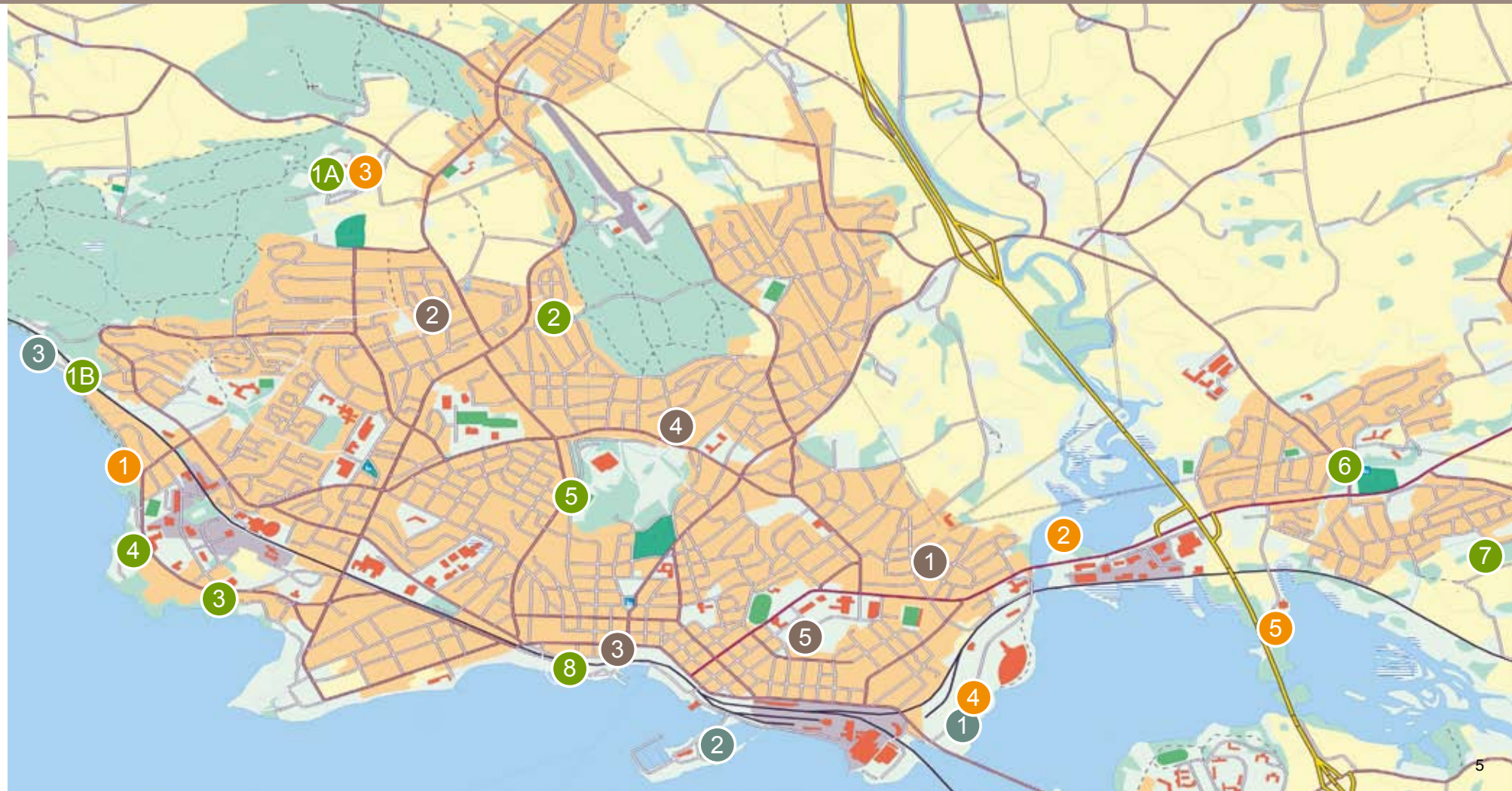

Furuberget

Bygdeborgen i Furuberget 1A

En bygdeborg er et enkelt festningsanlegg. Festningsanleggene ble bygd på markerte høyder og koller i terrenget som var lette å forsvare. Oppe på steinmurene og vollene har arkeologiske utgravninger vist at det kan ha stått palisader av tømmerstokker. Det er påvist både hustufter og brønner inne i bygdeborgene. Trolig var borgene primært ment som tilfluktssteder for bygdas gamle, kvinner, barn og husdyr mens de våpenføre prøvde å stanse fienden.
Bygdeborgen i Furuberget ligger helt ute på spissen av skogområdet, mot Mjøsa.

Utgangspunkt: P-splassen på Hedmarkstoppen (flott utsikt over Mjøsa og Hedemarksbygdene) og på god sti gjennom hele Furuberget. Ca ½ time å gå.

Bergstien i Furuberget 1B

En av de mest populære stiene i Furuberget, er Bergstien. Denne går nesten på utsiden av skogen mot Mjøsa og gir et fantastisk utsyn over innsjøen. Stien har utgangspunkt ved Naturskolens gapahuk nederst i Furuberget og ender ved kalkbrenneriet. Man kan så fortsette veien videre ned til bunnen av bakken, gå jernbaneundergangen og ta gangveien langs Mjøsa tilbake til gapahuken. Her er det en fin rasteplass.

Parkering utenfor bommen innerst i Snekkerstuvegen og så 300 meter å gå på skogsvei til gapahuken.

Visste du at *Furuberget* er et naturreservat på 300 dekar?

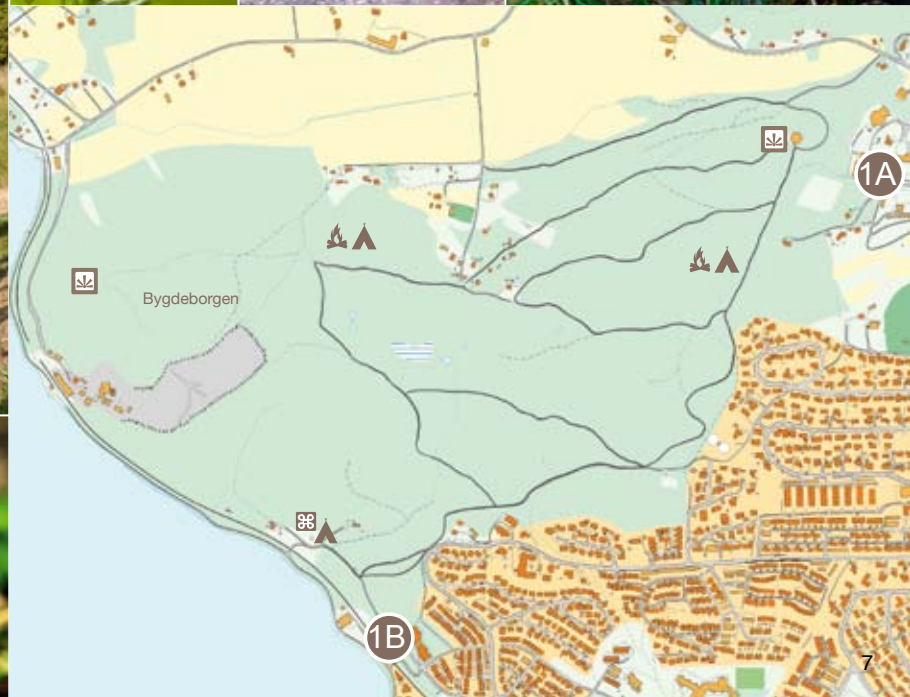

Klukhagan

Parkeringsplassen ved Klukhagan barnehage er fint startpunkt for denne rundturen i Klukhagan. Turen er på ca 2 kilometer. Bak barnehagen deler stien seg i tre, gå den midterste stien. Etter å ha krysset hele Klukhagan vil du komme til en bom og en vei. Rett før bommen følger du den store stien til høyre.
Etter en stund kommer igjen til en ny bom, her tar man også til høyre. Følger du stien videre vil man igjen komme til Klukhagan barnehage.

Kanskje ser du elgen eller andre dyr på din vei. Det finnes mange spennende mindre stier og av-stikkere som det går an å forlenge eller korte ned turen med.

Geitryggen

Turen ut til Geitryggen starter på Jernbanemuseet. Følg så stranda hele veien ut til Geitryggen gjennom Rosenlundvika. På Geitryggen har man god usikt over Mjøsa nordover innover i Furnesfjorden og sørover mot Minnesund. Rett over Mjøsa vil man se Neslandet og Helgøya. Ser du godt etter, vil du også se Hovinsholmen i sørenden av Helgøya. Legg turen videre forbi Hamardomen og tilbake til Jernbanemuseet.

På det 400 mål store området fra Domkirkeodden i sør, langs Rosenlundvika til Martodden i nord, ligger i alt 65 antikvariske bygninger som er flyttet hit fra bygdene rundt Hamar.

Friluftsmuseet gir et godt bilde av bygdelivet, fra storgarden til husmannsplassen. Seteranlegg og skogskoier viser ulike sider av gardsdrifta i det gamle samfunnet.

Martodden

Martodden ligger ved Mjøsa to kilometer vest for Hamar sentrum. Området er en del av både Hedmarksmuséet og Jernbanemuséet. Historisk har Martodden vær et industristed med snekkerfabrikk, fangeleir for russiske krigsfanger og campingplass. Etter at Hamar campingplass ble nedlagt, er området tilbakeført Jernbanemusèet, og området er i dag et parkområde med store furutrær, plener og strand.

Adkomst fra p-plass ved Jernbanemuseet, eller fra Hedmarks-museet langs koselig sti.

Ankerskogen

Ankerskogen ligger sentralt til i Hamar. Området byr på mange muligheter. Det er store åpne gressletter og tilrettelagte gangveger. Her er det også tilrettelagt for frisbee-golf.
Et spennende område av Ankerskogen finner man mellom Greveløkka skole og Ankerskogen barnehage. Her er det tett vegetasjon. For å komme til dette området, kan man parkere på Greveløkka. Herfra går man inn ved siden av Greveløkka skole eller opp ved skilekanlegget. Her har man god utsikt utover Hamar og Mjøsa.

Rett ved siden av skolen finnes det også en bålplass med benker rundt. En fin plass for en rast. Turer i Ankerskogen-området kan gjerne kombineres med et besøk i svømmehallen.

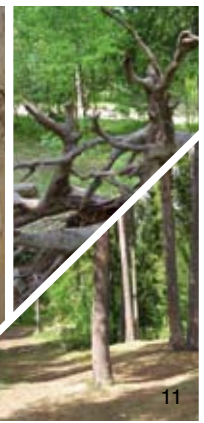

Finsalbekken

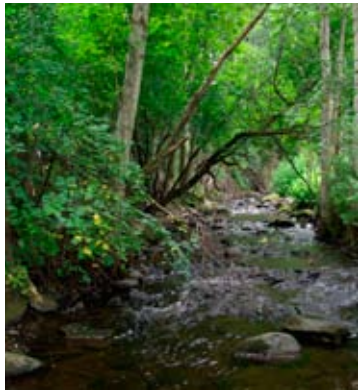

Finsalbekken er den eneste ”gjenlevende” bekken av mange i Hamars bynære område. Fra bekken starter i Øvre Vang og fram til den renner ut i Åkersvika, ligger det mange kulturminner i form av teglestensfabrikker, bryggeri, sagbruk og bygdekverner. Det skyggefulle skogsmiljøet like nedenfor Vang kirke har også et rikt insektsliv. Lokaliteten preges av frisk/ fuktig løvskog-vegetasjon.

Vegetasjonen består av: Bjørk, gråor, selje, gran, osp, rogn, vier og humle. Humlen ble bl.a. brukt til å brygge øl. Fugler: Bokfink, dvergspett, fasan, gråtrost, gulsanger, hagesanger, låvesvale, munk og taksvale.

P-plassen nedenfor Vang Kirke er et fint utgangspunkt for å vandre langs bekken.

Gravfeltet på Vidarshov

På gården Vidarshov er det bevart et sammenhengende felt med ca. 25 gravhauger av ulik størrelse og fasong. Nordvest for gårdstunet ligger en av de største gravhaugene på Hedmarken, Teahaugen, med en diameter på ca. 30 m og en høyde på 5 m. På gården er det gravd ut tuftene av et langhus fra perioden 200-400 e.Kr. Sporene av dette er ikke synlig i dag, men det lå i åkeren på høydedraget mellom Teahaugen og det store gravfeltet. I området ligger det også en fin gapahukplass.

For å komme til gravfeltet, kan man sykle eller kjøre veien mot Hjellum. Sving inn til høyre ved inngangen til Vidarshov (hvite portstolper.) Gravfeltet ligger i skogen på høyre side etter ca 100 meter.

Koigen

Koigen er et flott område som byr på en rekke muligheter for aktiviteter. Her er det strandvolleyball-baner, baskettballbane, skateanlegg og lekeapparater. Her finner du Hamars flotteste sandstrand, så bading anbefales. Området rundt Koigen innbyr også til en gåtur langs Storhamarstranda fram til Riise-villaen i Funkisstil og Domkirkeodden. Hele veien vil du ha panoramautsikt over Mjøsa.

Ikke langt fra Koigen, ved Skibladnerbrygga, finner du klokkespillet, som spiller en liten melodi hver hele time.

Fossiljakt på Storhamarstranda

Mjøsa er svært rik på fossiler. Spesielt om våren, når vannstanden er lav, er det gode muligheter for å finne fossiler. En fossil er en forsteining av en plante eller et dyr som har levd i tidligere jord-perioder og som på en eller annen måte er blitt bevart i jord- eller bergartslag. På grunn av en helt spesiell geologisk begivenhet for over 245 millioner år siden, er det bare på Østlandet at en virkelig kan regne med å finne fossiler. Øvrige Norge består av gamle fjell som er omdannet og slitt ned så mye, at det ikke er særlig mange fossiler å finne.

Men i Oslo-området, fra Mjøsa og ned til Langesundsfjorden (Oslofeltet) har de gamle fossilene blitt bevart. Hele feltet sank ned slik at fjellene der ble beskyttet mot den slitasjen som de andre fjellene har vært utsatt for. Alle fossilene i Oslofeltet er fra periodene Kambrium, Ordovicium og Silur. På denne tiden levde det bare små dyr i havet. Derfor er det bare disse og ikke dyr som levde på land, du kan finne fossiler av.

Tips til fossiljakten:

1. Se etter lagdelte bergarter, kalkstein og skifer.
2. Ta med hammer og meisel.
3. Ta på beskyttelsesbriller for å hindre at du får splinter i øynene.
4. Ta med noe å pakke inn fossilet i (papir og pose).
5. Noter så nøyaktig du kan hvor du fant fossilet.

Fuglesafari rundt Åkersvika

Åkersvika naturreservat er et viktig område for flere forskjellige fuglearter. Naturreservatet er Norges første ramsarområde, og er spesielt viktig som raste- og hekkeområde for våtmarksfugl. Rundt Åkersvika ligger tre fugletårn, hvor spesielt to av dem har lett adkomst.

Fugletårn 1 ligger ved Vikingskipet der det er lett å parkere. Herfra kan man observere ytre Åkersvika.
Fugletårn 2 ligger ved utløpet av Svartelva. Herfra kan man observere indre Åkersvika. Det er opparbeidet egen p-plass. Ca 200 meter å gå herfra.
Fugletårn 3 ligger ved innfartsveien til Hamar fra E6. Alternativt kan man fint sykle fra Hamar sentrum og ut til dette fugletårnet. Atkomst er litt vanskelig. De som kommer i bil kan parkere på Midtstranda industrifelt og krysse veien til fots. Eventuelt gå fra p-plass ved Vikingskipet, over jernbanen og ned mot innfartsveien, og krysse denne ved Elvsholmen.

Her ligger også Hedmarkens største gravhaug.

Sporjakt i Furuberget

Furuberget gir rom for mange turmuligheter og opplevelser, både på og utenfor stiene. Skogen har et rikt fugle- og dyreliv, som det ikke alltid er så lett å få øye på. Men spor og sportegn etter dyr og fugler ser vi alltid. Det er ikke uvanlig å se spor etter elg, rådyr, hare, rev, ekorn og av og til gaupe. De vanlige fugleartene å finne spor og sportegn etter, er de ulike spetteartene.

Et fint utgangspunkt for spor- og sportegnjakt, er p-plassen på Hedemarkstoppen, p-plassen ved Nedre vanntårn, eller i Snekkerstuvegen ved bommen.

Fra bommen i Snekkerstuvegeen er det ca 300 m å gå til Naturskolens gapahuk

beversafari i Flagstadelva

Vil du se du bever eller finne spor etter den?
Utgangspunktet for en slik opplevelse, er parkeringsplassen ved Vikingsskipet. Her er det greit å sette ut både kano og kajakk. Padleturen går så videre langs Vikingskipet. Her følger det tre broer man skal under, jernbanelinjen til Elverum, Vangsveien og E6, før man kommer inn i Flagstadelva. Langs elvebredden vil du finne tydelige spor etter beverens aktivitet. Det er mulig å padle over mot Vienkrysset hvis du har lyst.

Det er en spennende opplevelse å padle oppover Flagstaelva. Her har du virkelig en mulighet til å komme nær dyrelivet.

gjeddefiske i Åkersvika

Åkersvika er kjent for store gjedder. Her kan du få gjedder på opptil 12 – 15 kilo. Rundt Åkersvika er det mange gode fiskeplasser du kan fiske gjedde fra. Ved Vikingskipet er det p-plass og atkomst til undergangen ved Jernbanebrua, utløpet ved Flagstadelva eller bak Vikingskipet. Den beste fiskeplassen er imidlertid ved utløpet av Svartelva og brua ved E6. For å komme hit, ta av rv 25 til Åker gård. Fortsett vei rett fram. Kryss jernbane og parker ved jordet på høyre side. Herfra kan man gå videre over industritomta og fortsette til man går under E6 ved elveutløpet.

Beste fisketid er i april/mai. Fisking er tillatt hele året, men i april og mai er det kun lov å fiske ved gjennomløpene til alle bruer. Der E6 krysser Svartelva, er det definert en lovlig fiskesone 100 meter østover og 200 meter vestover fra brua på begge sider av elveløpet. Garnfiske er forbudt hele året i hele naturreservatet.

Parker og lekeplasser

I Hamar finnes en rekke flotte parker og lekeplasser. Vi nevner fem stykker som det er vel verdt å besøke. Kommunen og de tilhørende velene har lagt ned et stort arbeid på disse plassene, med flotte og utfordrende lekeapparater, bålplasser, sittegrupper o.l.

1. Lekeplassen på Disen

2. Hedmarksgata

3. Strandgateparken

4. Hamar Park

5. Lekeplassen i Maths Pedersensgate

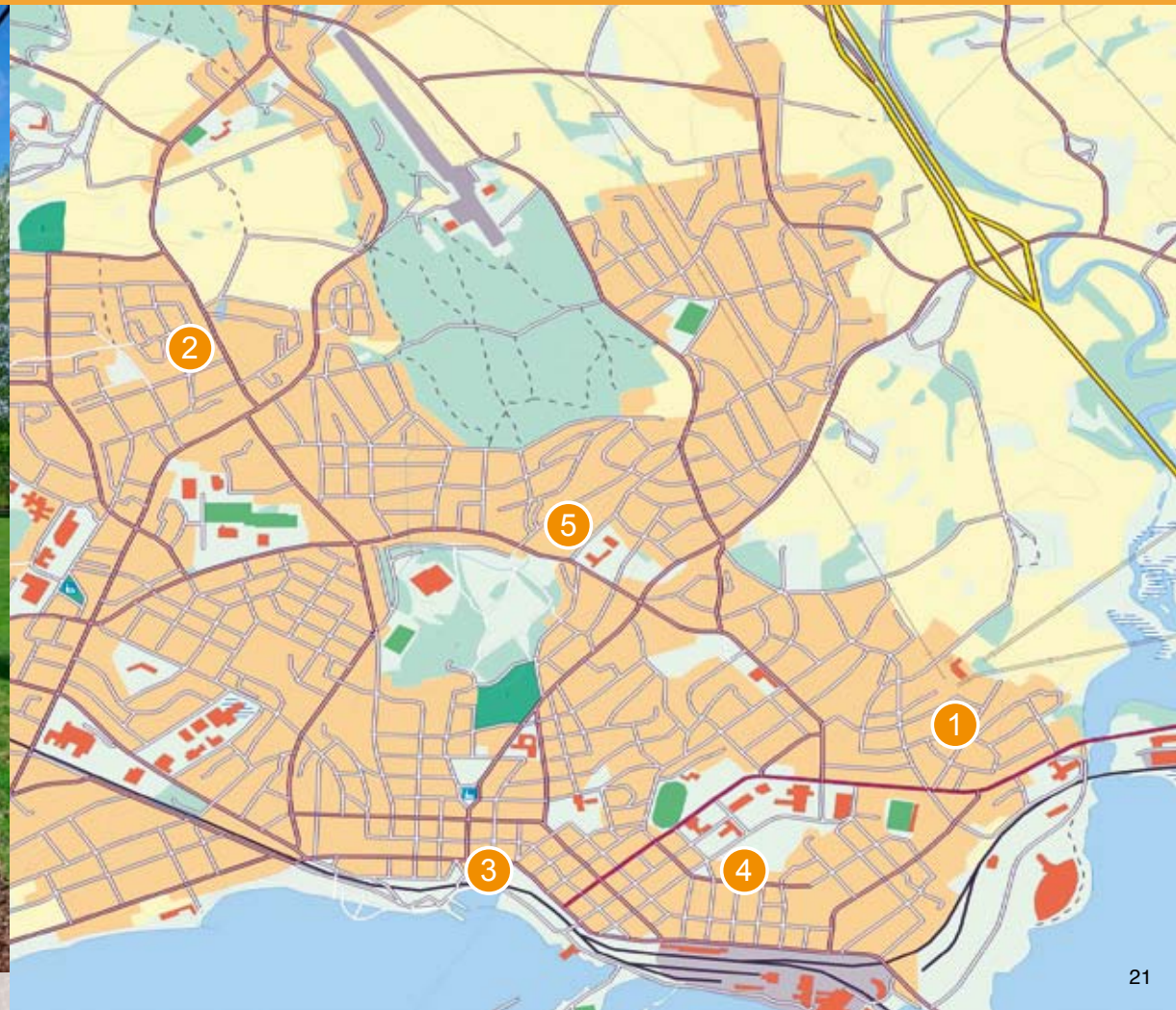

Fiskeplasser i Hamar

Mjøsa kan by på spennende fiskeopplevelser. Innsjøen har 20 fiskearter. De som lettest kan fiskes fra land, er gjedde, abbor, mort og harr. Mange driver også det såkalte trollingfisket etter storørreten. Den kan bli over 10 kilo. I Mjøsa trenger du ikke fiskekort.
De beste fiskeplassene hvis du skal fiske fra land, er i (1) Åkersvika ved Vikingskipet (meite), (2) Veslemjøsa (haspel og meite) og langs gangveien som går fra (3) Naturskolens gapahuk i Furuberget og nordover langs Mjøsa (haspel og meite).

Et populært fiske er fluefiske etter harr om høsten. Dette fisket kan bedrives langs hele strandpromenaden.

Flere steder langs Mjøsstranda er det tilrettelagte bål og grillplasser. Husk bare å ta med egen ved eller eget grillkull!

Ved Torps legesenter er det en fin tilrettelagt plass for bålbrenning helt i strandkanten. Det er satt opp benker rundt plassen. På Tjuvholmen ved siden av roklubben sine lokaler er det også tilrettelagt en bålplass med benker rundt. Ved seilerbrygga ved Ridehuset finnes også en tilrettelagt bålplass med benker. Husk at også reglene om bålbrenning gjelder på disse plassene.

Det er satt opp ferdige griller på Domkirkeodden på Koigen ved Løtenbygningen i Rosenlundvika, på Koigen og på Tjuvholmen ved siden av Tjuvholmen kro. Husk å slukke grillen etter bruk.

Allemannsretten:
Allemannsretten, retten til fri ferdsel og opphold i utmark, er fundamentet for det enkle friluftslivet. Den gir oss rett til å gå fotturer i skog og fjell, gå på ski i marka om vinteren, å sykle, å ake og ri på stier og veier. Allemannsretten er nedfelt i friluftsloven og bygger på respekt for miljøverdier, eiere og andre brukere. Vær varsom med ild og respekter forbudet mot å tenne bål i eller i nærheten av skog i tiden 15. april til 15. september. Vær nøye med å rydde rasteplassen når du drar. Avfall tar du med deg, ingenting skal ligge igjen.

Båndtvang:
I tiden fra og med 1. april til og med 20. august er det båndtvang. Det vil si at hunden skal holdes i bånd eller forsvarlig inngjerdet eller innestengt. Dette gjelder både i skogen og i tettbygde strøk. Husk også på å plukke opp bæsjen etter hunden.

Fiskeregler i Mjøsa:
Det kreves ikke fiskekort for å fiske i Mjøsa. Fiske med stang og håndsnøre er tillatt hele året. I elver og bekker hvor det gyter mjøsørret, er all fiske forbudt f.o.m. 1. september t.o.m. 30. april.
For Åkersvika naturresrvat gjelder egne fiskeregler.

Kjøp av kart: Du kan kjøpe kart f.eks. på turistkontoret i Vikingskipet, på rådhuset og hos Turistforeningen.

Bålplass | Rullestol | Barnevogn | Badeplass | Gapahuk | Lekeplass | Utsiktspunkt | Kulturminne

Hamar Naturskole holder til i Naturens hus sammen med Hamar og Hedemarken Turistforening. Naturskolen står bak denne guiden i samarbeid med Hamar kommune. Naturskolen er en kommunal naturskole som eies av Hamar kommune. Naturskolen har ingen egne elever, men betjener klasser og grupper først og fremst i grunnskolen i Hamar samt skolene i Stange, Ringsaker og Løten. Disse gis praktiske opplegg innen natur og miljø, friluftsliv, energi og kulturhistorie. Det vil si at vi sammen med elevene arbeider med:

-Undersøkelser, observasjon og kartlegging av naturmiljøer i skog og vann
-Avfallshåndtering, energi og klima
-Kulturminner, fra vikinggraver til skipsfartens historie på Mjøsa
-Miljøovervåking av Mjøsa med tilløpsbekker/-elver
-Friluftsliv

Se også www.naturskolen.no

Naturens hus ligger strategisk til rett bak Ajer ungdomsskole, og har adressen Aluveien 42. Målsettingen for Naturens hus er å skape et kompetansesenter for natur, miljø og friluftsliv hvor man kan hente kunnskap, inspirasjon og motivasjon til å arbeide med natur, miljø og friluftsliv i skole, SFO og barnehage.

På uteområdet rundt huset er det to tilrettelagte bålplasser, en taulekeplass og mye spennende vegetasjon. Det er blant annet minst 12 forskjellige tresorter på området. Rundt på området er det mulig å gå på jakt etter både planter og småkryp. Området er åpent for alle.

Hamar kommune

HAMAR NATURSKOLE
www.naturskolen.no

www.rim.no • Foto: Hamar kommune - Hamar Naturskole - Hamar og Hedemarken Turistforening

grønn guide

Hamar